

**Kompetencje
komunikacji
międzykulturowej.
Rozwój kompetencji
przyszłych ekonomistów
i menedżerów**

Wstęp

Zasadniczym celem komunikacji jest wzajemne zrozumienie i usprawnienie współpracy. Partnerami w tej komunikacji w dobie globalizacji, międzynarodowych sieci powiązań organizacyjnych, wirtualnych zespołów projektowych, internetu rzeczy czy korporacji transnarodowych są dziś przedstawiciele nie tylko jednej kultury (narodowej i organizacyjnej), lecz także całego globu – a więc różnych narodów, kultur i organizacji, którzy – szukając wspólnego sposobu komunikacji – próbują porozumiewać się ze sobą. Komunikacja między nimi może mieć różny charakter. Może być komunikacją wrogich plemion lub przyjmować jakąś postać dominacji jednej kultury czy organizacji nad drugą. Może być również komunikacją opartą na dialogu i służyć szeroko rozumianemu **wspólnemu dobru**, manifestującemu się w pokojowym rozwiązywaniu konfliktów społeczno-gospodarczych, gwarantującym bezpieczeństwo, wzajemnym **wzbogacaniu się**, znajdowaniu nowych rozwiązań, kreatywności, innowacyjności.

Elementy odmiennych kultur mogą wzbogacać lub dzielić. Kultura może bowiem stać się źródłem poważnych nieporozumień. Przy braku **silnej świadomości własnej tożsamości i jej wartości** odmienna kultura stanowi zagrożenie dla jednostki. Komunikacja międzykulturowa rozpoczyna się od zauważenia, poznania, zrozumienia i docenienia własnej kultury. Dopiero osoba rozumiejąca własną tożsamość potrafi zrozumieć tożsamość odmienną i może próbować **porozumieć się z nią**.

Jednym z narzędzi takiej właśnie komunikacji są kompetencje komunikacji międzykulturowej. Jest im blisko do wysokich umiejętności dyplomatycznych w sferze stosunków międzynarodowych (w obliczu zmian społeczno-gospodarczych określanych również jako międzykulturowe). Wysokie kompetencje międzykulturowe posiadali posłowie starożytnych Chin, Persji, Indii, Babilonu, Grecji, Rzymu. Wiązały się one z umiejętnościami pokojowego rozwiązywania problemów między państwami. Już dwa tysiące lat temu rzymski prawnik i filozof Cynceron podkreślał, że istnieją dwa sposoby rozstrzygania sporów: jeden za pomocą argumentów, drugi przy użyciu siły; pierwszy z nich jest właściwy człowiekowi, a drugi dzikim zwierzętom. Dlatego ich istotę określano słowami „rozmawiać” i „informować”, a kompetentny dyplomata powinien być **wykształcony, zręczny, zjednujący sobie ludzi**.

Kompetencje są współcześnie sprawdzoną podstawą kształtowania głównych procesów zarządzania zasobami ludzkimi oraz wyboru ścieżki rozwoju,

zwłaszcza w obliczu rewolucji technologicznej, zanikania zawodów, ich modyfikacji i pojawiania się nowych profesji. Są fundamentem gwarantującym wysoką efektywność pracy, czynnikiem zapewniającym konkurencyjność przedsiębiorstw, elementem umożliwiającym pełnienie różnych ról zawodowych i wykonywania wielorakich zadań w odmiennych kontekstach w warunkach różnorodności. Są zasadniczą kategorią, według której pracodawcy formułują zapotrzebowanie na konkretnych pracowników. Umiejętności będące elementem profili kompetencyjnych mogą być spoiwem, elementem integrującym rynek pracy i kształcenie akademickie.

Obecnie wśród najbardziej pożądanых kompetencji na rynku pracy znajdują się umiejętności komunikacji międzykulturowej. Kompetencje te można kształtować nie tylko w środowisku pracy, lecz także na etapie edukacji na poziomie wyższym. Rozwój kompetencji komunikacji międzykulturowej występuje zwłaszcza podczas zajęć z języków obcych. Kształcenie języków obcych jest bowiem z natury rzeczy związane z kontaktem z odmienną kulturą. Tej właśnie problematyce jest poświęcona ta monografia.

Książka składa się z czterech rozdziałów.

Przedmiotem rozważań w rozdziale pierwszym jest problematyka istoty, znaczenia, podstaw rozwoju i definiowania kompetencji oraz profili kompetencyjnych pracowników organizacji, w tym przyszłych ekonomistów i menedżerów – pracowników sektora biznesu, sektora publicznego i sektora usługowego – absolwentów szkoły wyższej. Rozdział kończy syntetyczna prezentacja wyników badań z wybranych raportów dotyczących monitoringu zmian zachodzących na rynku pracy w kontekście zapotrzebowania pracodawców na określone kompetencje oraz zidentyfikowania kluczowych kompetencji, na które będzie istniało zapotrzebowanie w polskiej i światowej gospodarce, wśród kadr zarządzających oraz pracowników przedsiębiorstw w perspektywie 10–20 lat.

Rozdział drugi poświęcony został komunikacji społecznej i międzykulturowej, a także powiązaniu tych elementów z kompetencjami. Zaprezentowano w nim istotę oraz składowe kompetencje komunikacyjnych i komunikacji międzykulturowej. W dalszej części rozdziału zaprezentowano syntetyczną analizę dorobku naukowego dotyczącego zdefiniowania pojęcia i architektury kategorii kultury, która jest punktem wyjścia dyskursu dotyczącego treści interkulturowych.

Rozdział trzeci zawiera prezentację struktury kompetencji komunikacji międzykulturowej (KKM). Na tle rozważań o różnych aspektach odmiennych podejść do konstruowania modelu KKM przedstawiono charakterystykę poszczególnych wymiarów i podwymiarów kompetencji. Stała się ona podstawą do stworzenia kwestionariusza oceny kompetencji komunikacji międzykulturowej (OKKM), za pomocą którego przeprowadzono opisane w dalszej części badania. W ostatniej części rozdziału przedstawiono możliwości rozwoju kompetencji komunikacji międzykulturowej w środowisku pracy (zwłaszcza ekonomistów i menedżerów).

Rozdział czwarty odnosi się do oceny i analizy kompetencji komunikacji międzykulturowych przyszłych ekonomistów i menedżerów w procesie kształcenia

języków obcych w świetle badań własnych. Na początku tego rozdziału przedstawiono metodologię, organizację oraz założenia przeprowadzonych badań pierwotnych. Zaprezentowano narzędzia badawcze, omówiono przebieg badań ilościowych oraz pogłębioną charakterystykę próby badawczej. Dalsza część rozdziału obejmuje prezentację, analizę i ocenę wyników badań nad poziomem kompetencji komunikacji międzykulturowej respondentów.

W zakończeniu podsumowano rozważania prowadzone w całej publikacji. Zaprezentowano syntezę wniosków z badań oraz ich implikacje praktyczne, a także wskazano kierunki dalszych poszukiwań badawczych.

Uzupełnienie monografii stanowi bibliografia, wykaz tabel i rysunków. Integralną część pracy stanowią również załączniki, zawierające wzory kwestionariusza ankiety OKKM, szczegółowe zestawienia statystyczne oraz analizę rzetelności.

Publikacja ta powstała z myślą o pracownikach naukowych zajmujących się tematyką komunikacji międzykulturowej i zarządzania międzynarodowego, kształceniem osób dorosłych w zakresie języków obcych (zwłaszcza na potrzeby rynku pracy), oraz o podejmujących tę tematykę badaczach nauk społecznych, humanistycznych, pedagogicznych, psychologicznych i ekonomicznych. Publikacja ta może również służyć pomocą praktykom zarządzania – kierownikom globalnych organizacji wielokulturowych, menadżerom, specjalistom marketingu międzynarodowego, ekspatom zatrudnionym w międzykontynentalnych i międzynarodowych korporacjach, studentom MBA, pracownikom działów kadr w międzynarodowych firmach, wykładowcom na kursach dotyczących komunikacji międzynarodowej, osobom aktywnym w organizacjach i podmiotach gospodarczych związanych ze współpracą międzynarodową oraz studentom kierunków ekonomicznych, społecznych i humanistycznych, zainteresowanych problematyką rozwoju swoich kompetencji w zakresie komunikacji międzynarodowej i międzykulturowej.

Korzystając z miłego zwyczaju, chciałabym podziękować wszystkim, których spotkałam na swojej drodze i którzy pomagali mi się rozwijać, udzielając różnorodnego wsparcia. Przede wszystkim dziękuję moim Dzieciom za to, że są dla mnie źródłem siły i motywacji do tego, aby z każdym dniem zaczynać na nowo proces doskonalenia siebie, a także za wyrozumiałość okazaną podczas pisania tej książki. Podziękowania kieruję również do koleżanek i kolegów z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie za merytoryczne dyskusje oraz wymianę poglądów. Jestem również wdzięczna koleżankom i kolegom z Centrum Językowego UEK – specjalistom nauczania języków obcych – za konstruktywne dyskusje i podzielenie się swoim doświadczeniem dydaktycznym. Na koniec dziękuję moim przyjaciółom i wszystkim wspomniałym osobom, które przyczyniły się do powstania tej książki. Przekazuję ją z nadzieją, że dobrze przysłuży się wszystkim jej Czytelnikom.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl